

קעג א מיי פ"ה מהל'
מלוה ה"א י"ב י"ג
סמג לאון קפ"ה טו"ט
י"ד ס" קס סעף ו'
קעג ב מיי ש"ס ה"ג
טו"ט ש"ס סעף
י':

קעג ג מיי ש"ס פ"ד ה"ג
ב סמג לאון ק"ג
טו"ט י"ד ש"ס סעף א'
קעג ד מיי ש"ס הלכה ב'
קעג ה מיי ש"ס פ"ה ה"ג
י"ב סמג ש"ס טו"ט
י"ד ס" קס סעף י'
קעג ו מיי ש"ס פ"ד
הלכה ב':

קעג ז מיי פ"ה ש"ס ה"ג
ב סמג לאון קפ"ה
טו"ט י"ד ס"מ ס"א סעף
ב':

קפ ט ו מיי ש"ס פ"ב
הלכה ז סמג ש"ס ג'
טו"ט י"ד ס"מ סעף
ה':

א כ מיי פ"ט מהלכות
שכירות הלכה ד סמג
ש"ס פ"ט טו"ט ח"מ ס'
ש"ס סעף א':

ב ל מיי ש"ס ע"ן
השגות
בבב'
טו"ט ש"ס סעף ה':

לעזי רש"י

רו"ש ר"ד ר"ש א"א. מקום
שרייה (לפנתון).

מוסף רש"י

לראשון. להיות נושא נט
דממרגמין כנושה כנושה
(ברכות ו').
הדרן עלך איזהו נשך

כל ימי גריר אחד. הם ולא דקדקו בדבר לחוש שמא יום אחד יהא ארוך מחזירו או קשה מחזירו אלא מותר לומר לו עדור עמי היום הזה של גריר ואתדור עמך ביום פלוני של גריר: (א) גריר. לשון יבוש שהארץ יבשה ואין גשמים יורדין: וכל ימי רביעה. משונית כאחד: אבל לא יאמר לו חרוש עמי בגריר ואני אחרוש עמך ברביעה. שמי רביעה קשין למלאכה בשדות: על לא תהו. לא תספך לא תתן לו כנשך עובדיך על כל מתן ועל לא תקח כ"י כל חד וחד מאי דשיך ציה כדמפרש בגמרא: בכל הני דחשיב במתני' דהוא נותן כנשך בשעת הלוואה והוא לוקח בשעת פירעון והוא לו כנושה כשמובעו ודחוקו והוא שם עליו נשך בשעת פיסוק המנאי ונותן מכשול לפני הלוה להעבירו על לא תשיך לאחיק (א) שהיא אזהרה ללוה: מפסידין. כדאמר בפירקין (דף ע"ה.) מתמוטטין לעולם: משה חכם. לישנא מעליא נקט: לא תהיה לו כנושה. לא תראה בעיניו כנושה בו שיראה ויבז: לראשון. לשון נושה כדממרגמין כרשיא (א) הרי אנו צאים בנאש ובמים: עובר משום לפני עור. שעולה על רוחו של ליה לכפור: קלנה. כשמובעו וזה כופר הכל מקללין אותו ואומרין שהוא דובר על זדיון עמך: ומספלי. ישכח הלוואתי ואגרסו קלנה לעממי: לועקין. צד"כ של מטה: ואינן נענין. שהרי הם גרמנו לעממי: קונה אדון לעלמו. מפרש לקמן: סולה מעוטו כנכרי. אומר מעות שאני משתמש בהן של פלוני נכרי הם שלא להשביע עלמו ופעמים שהנכרי שומע ומעמיד עדים ותובעו כדיניהם:

הדרן עלך איזהו נשך

השובר את האומנין. משמע ליה זין צשכר יום זין כקבלנות אבל כפרקין דמתר הכי (דף ק"ג.) נקט פועלים משום דפועלים לא משמע אלא שכירי יום דבהכי מיירי כדאמר התם בזמן שאמר להשכים ולהעריב ורז נמי דקאמר (לקמן ע"ו.) פועל יכול לחזור אפילו כחלי היום דוקא צשכר יום איירי ולא כקבלן כדמוכח כשמעמין ולכן נקט פועל ולא אומן וא"ת דתניא לקמן כשמעמין (שם) השוכר את הפועל ונחלי היום שמת שמת לו מת או אחזמו ממה שם שכיר הוא כ"י ואם קבלן הוא כ"י כיון דכרייתא מיירי זין צשכר זין כקבלן אמאי נקט פועל ה"ל למינקט אומן דמשמע תרתייהו וי"ל דה"ק אש שכיר הוא כדאמר השוכר את הפועל נותן לו שכרו ואם קבלן הוא קך דינו ומשום דכעי למתני ונחלי היום וחלי היום לא שיך למתני אלא אשכיר יום: את הקרה. צשכר רישין והוא בעל קרון ולספרים דגרסי קדר י"ל דלחכי נקט קדר לפי שקדרים רגילין להיות להם קרונות: פרייפרין. דבר האבוד חשיב לה שעתה זמנו הוא לעשות: ואויל

כל ימי גריר אחד כל ימי רביעה אחת לא יאמר לו חרוש עמי בגריר ואני אחרוש עמך ברביעה רבן גמליאל אומר "יש רבית מוקדמת ויש רבית מאוחרת כיצד נתן עיניו ללוות הימנו והוא משלח לו ואומר בשביל שתלוני זו היא רבית מוקדמת לזה הימנו והחזיר לו את מעותיו והוא משלח לו ואומר בשביל מעותיך שהיו במילות אצלי זו היא רבית מאוחרת ר"ש אומר יש רבית דברים פלוני יאמר לו דע כי בי איש פלוני במקום פלוני יאמר לו עוברין בלא תעשה המלוה יאף והלוה והערב והעדים והכמים אומרים יאף הסופר עוברים משום ילא תתן ומשום יאל תקח מאתו ומשום ילא תהיה לו כנושה ומשום ילא תשימון עליו נשך ומשום יולפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלהיך אני ה' גב' תניא ר"ש בן יוחי אומר מנין לנושה בחבירו מנה ואינו רגיל להקדים לו כל דבר אשר ישך אפילו דיבור אסור: ואלו עוברין: אמר אביו ומלוה עובר בכולן לזה עובר משום ילא תשיך לאחיק (א) ולאחיק לא תשיך ולפני עור לא תתן מכשול ערב והעדים אין עוברין אלא משום לא תשימון עליו נשך תניא ר"ש אומר מלוי רבית יותר ממה שמרויחים מפסידים ולוי עוד אלא שמשוימים משה רבינו חכם ותורתו אמת ואומרין אילו היה יודע משה רבינו שיהיה ריוח בדבר לא היה כותבו כי אתא רב דימי אמר מנין ילנושה בחבירו מנה ויודע שאין לו שאסור לעבור לפניו ת"ל לא תהיה לו כנושה ו"א אמי ורבי אסי דאמרי תרוייהו כאילו דנו בשני דינין שנאמר 'הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים אמר רב יהודה אמר רב יכל מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול וריש לקיש אמר יגורם קללה לעצמו שנאמר *תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק אמרו ליה רבנן אשי קא מקיים רבינא כל זוו דאתרמי לי קטינא דארעא למזבן שלח ליה ניתי מר סהדי ונכתב כתבא שלח ליה אפילו אנא נמי 'שלח ליה כל שכן מר דטרדי בגירסיה משתלי וגורם קללה לעצמי תנו רבנן שלשה צועקין ואינן נענין ואלו הן מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים והקונה אדון לעצמו ומי שאשתו מושלת עליו קונה אדון לעצמו מאי היא איכא דאמרי תולה נכסיו בנכרי איכא דאמרי הכותב נכסיו לבניו בחייו איכא דאמרי דביש ליה בהא מתא ולא אויל למתא אחריתא:

הדרן עלך איזהו נשך

השובר את האומנין והטעם זה זה. מפרש בגמרא (א) שכר את החמר או את הקרר להביא פרייפרין וחליין. קדר בעל קרון: פרייפרין. ע"ס משופים ונאים לעשות לו אפריין: חליין ללנה. לשמח מתן וכלה: או למת. לקוין: לקונה רוי"ש. מ"ס ששורין בהן קניסו ופשמן כשהן נצנעלין: מקוס שאין אדם שאינו מוצא פועלין לשכור והפשמין אצד והוא סמן עליהן: שוכר עליהם. בני אלס ציוקר ועליהם לשלם: או מטען. מפרש בגמרא (א) השוכר את האומנין. לעשות מלאכה כקבלנות כדן וכן: ותורו בהן. לאחר שעשו מקלמ: ידס על הפסחונה. אס הוקרו פועלים ואינו מוצא מי שיגמרנה כשכר שהיה מגיע לאלו על העמיד לעשות מעכב משכר ממה שעשו כל מה שיצטרך להוציא עד שמגמר מלאכתו כשכר שפסק עם אלו. ואם חזלו פועלים וימצא שיגמרנה כפחות ישום להם מה שעשו ויתן להם מה שפסק עשו חליה יתן להם חלי שכן ואין יכולים לומר לו הרי פועלים אחרים מחסיתו לגמור מלאכתך ותן לנו כל שכרנו חוץ ממה שנטלו אלו: ואס

הדרן עלך איזהו נשך

השובר את האומנין והטעם זה את זה יאין להם זה על זה אלא תרעומות ישכר את החמר ואת הקדר להביא פרייפרין וחליים לבלה או למת ופועלין להעלות פשתנו מן המשרה וכל דבר שאבד וחזרו בהן מקום שאין שם אדם ששוכר עליהן או מטען השוכר את האומנין וחזרו בהן ידם על התחתונה אם

(א) ולעיל ס"ג ע"א.
(ב) ובכר אלפס ובראש יתן
יניקוט לימא נכך דולאחיק
לא תשיך וי"ב שהיה הגי'
לפני הרמנים שלא הביא
רק שני לאון ועיין פ"ה
פ"ד מהלכות מלוה דין ב'
(ג) וברכות ו'. ד' וי"ב
(ד) ודברים כג'.
(ה) ושמות כג'. ו' ולקמן
(ו) ע"א. ח' ולקמן ע"א.

תורה אור השלם

1 את כספך לא תתן לו
בבשר ובמרבית לא תתן
אבל: ויקרא כה לו
2 אל תקח מאתו נשך
ותרבות וראת מאלהיך
ודי אחיק עמך:
ויקרא כה לו
3 אם כסף תלוה את
עמי את העני עמך לא
תהיה לו כנושה לא
תשימון עליו נשך:
שמות כב כד
4 לא תקבל חרש ולפני
עור לא תתן מכשול
ויראה מאלהיך אני י'
ויקרא י"ב יד
5 לא תשיך לאחיק נשך
כסף נשך אבל נשך כל
דבר אשר ישך:
דברים כג כ
6 לנכרי תשיך ולאחיק
לא תשיך למען יברכך י'
אלהיך בכל משלח ידך
על הארץ אשר אתה בא
שמה לרשתה:
דברים כג כא
7 הרכבת אנוש לראשנו
כאנו באש ובמים
ותרוצינו לרדף:
תהלים סו יב
8 תאלמנה שפתי שקר
הדוברות על צדיק עתק
בנאות ובזו:
תהלים לא יט
ע"ש:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה גריר. י"ב
ובמסנה ד' פ"ב דמעשר
שני גורם צדיד הוא לשון
יבס כמו צדיד ממחמת
ע"ש:

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

עו.

עין משפט
נר מצוה

(א) ב"ק קכ"ג ע"ג. (ב) לקמן
עו: (ק"ל: ב) (ג) ס"א מוסקס
ה"ב דמי. (ד) לקמן ק"ל.
ק"מ. (ו) גיטין סג: [ע"ש].
(ז) לקמן ע"ג.

תורה אור השלם
1 אל תמנע טוב מבעליו
בריות לא לך ידך
לעשות: משלי ג כז

הגהות הב"ח
(א) נ"ב לז"ח דמתגר
בארבעה וכו' בארבעה
הוא נמנין: (ב) ר"ש
ד"ה אפי' וכו' דאין
לע"ה: (ג) תוס' ד"ה
השוכר וכו' והוקפו
פועלים וכו' מה שמעיד:

מוסף רש"י
הבא לי גיטין ואשתך
אמרה ותקבל לי גיטין.
האשה שאמרה לשלוחה כהן
לגיטין והוא אומר לבעל
אשתך אמרה תקבל לי גיטין
וגיטין וכו'. והוא אומר.
בעל אמר לו הילך ממך
שאלמה (ס"א) אפילו
הגירי בט לידה אינה
מגורשת. כמתגרש ואילו
(ס"ב) שמעת מינה. דלמן
דאמר לשלוח הילך כמה
שאמרה משלוח. אדיבורא
דידה קא סמיך. אדעתא
דידיבורא דלית קאמרי ליה
האי הילך כמה שאמרה,
דמיימנת לי דלית
לקבלהא הילך אינה
מגורשת. דכי היכי בעל
יכולה אדעתא דשליחות
קבלה היכי יכולה ולא
אדעתא דהולכה. ושליח
לקבלה לא הוי (ס"ג) דאי
סליק דעתך דאדיבורא
דידה קא סמיך. והכי
קאמרי ליה אלא לא ידענא
אלא כדאמרה איכי מסתרי
ליה ניהלך (ס"ד) מכי מטי
גיטא לידה מיהא
תיגרש. דהא בעל נמי שליח
להולכה שיהי (ס"ה).

ואם בעל הבית חוזר בו ידו על הסתמנה. יתן להם לפי מה שעשו ואם הולכה מלאכה פועלים על כרחו יתן להם כמה שפסק חוץ ממה שזרף להזלזלות שהשלמה: כל המשנה ידו על הסתמנה. כגון נקן אמר לזכע לזכעו אלוס וזכעו שחור אם השכח ויתר על היזאה אין נותן לו שכרו משלם אלא דמי יזאה עניינים וסממנים ואם יזאה יתירה על השכח נותן לו את השכח: וכל הסודר בו. בגמרא (א) מפרש לאתויי מאי: גמ' חזרו בכין לא קפני. דנייהו האי הטעו הם את בעל הבית או בעל הבית אומר דל"כ הוה ליה למיתני לשון חזרה: דאטעו פועלים אהדי. אחד מן הפועלים הטעה את חבירו: בארבעה וכו'. ליומא: אמר להו. איכו בתלמא: סבור וקבול. ומאי תרעומתן: ואמר להו בארבעה. ולעבר לא נתן בעה"כ אלא ג'. היכי דמי. דתרעומת יהיה להן ולא יומר: וליחוי פועלים היכי מסגרי. אי מתגרי בארבעה על כרחיה דבעה"כ ניחוי ארבעה דהא קתני נוטל מבעל הבית מה שהנהגה אותו ואע"פ שלא זכרו והרי מהנהגה אותו בך וחי מתגרי בשלשה והאי תרעומת איכא: הוה ערפיני. לזקש אדם דזקוק לפועלים שישכור בארבעה: אי בעית אימא כבעל הבית עסקינן. כפועל שיש לעלמנו שדות שהן שלו ואינו נשכר למלאכה אחרים אם לא יותר על דמי שטרות והיינו תרעומת דאי לאו דאמרת לי כד' לא הייתי מוזל בעלמי: לנולס כפועלים. הרגילים למלאכה אחרים: כריפא. שחפרו חרץ סביבות שדה ואין מלאכתן ניכרת כגון דלמו מיא כדמסיים ואיל: אל תמנע טוב מכעלי. פסוק הוא במשלי: דעטיהו אעילויא. אע"פ שאמרו לו הרי אנו נשכרים כדברי בעל הבית לא לפחות מקצתו של זה אמרו אלא להוסיף וכן אמרו מהיימנת לן דהכי אמר בעל הבית וכיון שבעל הבית פוחת אי אמר להן האי שכרם עלי יתן משלו ואי אמר שכרם על בעל הבית יש להם תרעומת עליו: אלא. הא מיניעיא לן אמר ליה בעל הבית בארבעה והוא אמר להו בתלמא ואמרו ליה הרי אנו נשכרים כמו שאמר בעל הבית מאי: אדיבוריה דפועל סמיך. והכי אמרו ליה מהיימנת לן דהכי אמר בעל הבית ולית להו אלא תלמא ותרעומת דאל תמנע טוב: או דלמא. לאו לדדיה הימנוהו אלא הכי אמרו אמר דברי בעל הבית נלך ולא סבור וקבול ושקלי ד': ה"ג הכא לי גיטין ואשכך אמרה התקבל לי גיטין. האשה שאמרה לאחד אם תמנא את בעלי אמור לו

שישלח לי את גיטי בידך ומיעשה שלוחו של בעלי לגרשני כשמיגע גט לדי. דשליח להולכה על הבעל לעשות והאשה מתגרשת כשיגיע גט לידה ושליח לקבלה על האשה לעשות שיהא הוא שלוחה וכמותה ותתגרש משיגיע גט ליד שליח: אפילו הגיע לידה אינה מגורשת. אלמא אדיבורא דידיה קא סמיך והכי אמרה ולא עשאו שליח להולכה הלכך אין כחן שליחות (ט) ואין עליה לעשות שליח להולכה והרי הבעל לי ולא התקבל והבעל נתנו לו בתורת שליח קבלה ושליחות זה אינו ביד הבעל לעשות: דאי סלקא דעסק אדיבורא דידיה סמיך. ולא לדבריו האמין אלא הילך כמה שאמרה היא קאמרי ליה אם כן עשאו שליח

ואזיל איהו אמר אהו בארבעה דעתייהו אעילויא. והא דלמרו ליה כמו שאמר בעה"כ היינו מהיימנת לן דהכי אמר בעה"כ אי נמי משום דאי אמר בעל הבית טפי מארבעה שיהא להם כמו שאמר בעל הבית והיינו דמנעיא ליה בטר הכי אי אמרינן מהיימנת לן דהכי אמר בעה"כ אי משום דדעתיה אעילויא: דעתייהו אעילויא. באמר להו שכרם עלי איירי דאי אמר להו שכרם על בעל הבית מאי נפקא מינה אי דעמיהו אעילויא דבעה"כ לא ישלם להם אלא מה שהתנה. ר"י וכן דרשו חננאל: (לעיל) השוכר את האומנין וחזרו בהם ידם על התחונה. שאם קבלו קמה לקזור בשני סלעים וקזרו חליה (א) והוקרו ושוה מה שמעיד לעשות סלע וחזי וחזרו פועלים לא יתן להם רק חזי סלע לפי שיתקן לתם סלע וחזי לקזור חליה השני והיינו כר' דוסא' ואם בעה"כ חוזר בו ידו על התחונה פירש כקונטרס אם הולכו פועלין ואין שוה חזי אלא שקל וחזר בו בעה"כ יתן להם סלע וחזי לפי שחזי הסלע ימנא שיגמרו קיירו ולא לכה לפרש דידו על התחונה כשהוקרו פועלין ויתן להם סלע וחזי על חזי עשאו כמו ששוה עכשיו שאין זה סביר כי למה יתן להם בעה"כ יותר ממה שהתנה עמהם כיון שאין מפסדין בחזרת בעה"כ ואדרבה יותר מרווחים שעתה ימנאו שימנו להם סלע וחזי לקזור חזי קמה והוא לא היה נותן להם כ"ח סלע וא"ת דאמר לקמן (דף ע"ג) אמר מר או יגמרו מלאכתם וטלו צ' סלעים פשיטא לא כריכא דול עינדא ואימר בעה"כ ופיסוקו פועלים והשתא למה חוזר בעה"כ צוה בשביל שהול המלאכה מה מרווח בחזרה הלא כריך ליתן להם סלע וחזי על מה שעשו ופועלים נמי למה פייסו כיון שאין מפסדים כלום וי"ל דבעה"כ חוזר מחמת שגאה שהיתה קטעה בנייהם ופועלים פייסו שלא ינטרכו לחפש ולמנא מקום להשתכר: דאי ס"ד אדיבורא דידיה סמיך כי פשי גיטא דידיה מיהא תתגרש. דאי אמרינן דגני פועלים דעמיה אעילויא דבעה"כ ה"ג ל"ל למימר דעמיה דבעל אעילויא דהא דלמרה הבעל לי גיטא אע"ג דהאי דקאמר שליח התקבל לי גיטין הוי עילויא טפי לזכע שמתגרשת יותר במהרה אם היתה האשה אומרת כן מכל מקום השתא שאמרה האשה הבעל הוי טפי זכות הבעל אי סמיך אמאי דקאמר שמתגרש מיהא כשיגיע גט לידה וכיון דלא מיגרשא אלמא לאו דעמיה דבעל אעילויא דידיה ה"ג גבי

פועלין לית לן למימר דעמיה אעילויא דבעה"כ אכל אין לפרש דעילויא דבעל הוי מה שאינה מתגרשת במהרה דהא עדיף ליה מתגרשת לאלתר כי עכשיו יהיה צידו עדיין אם לקיים אם לגרש והשתא פשיט ליה כפשיטות דבסמוך לא ימישז דקאמר בשלמא אי איתמר איפכא כו' משנהגיע גט לידו מגורשת דאדיבורא דידיה קא סמיך ולפי זה היינו אגרעות' לידה שמתגרשת מהרה ופשיט דכ"ש דאעילויא דבעה"כ יש לסמוך וא"כ סותר פשיטות דלעיל דהוי פשיטא ליה דעמיה אעילויא דקאמר שליח ולא אגרעותא דבעה"כ והכא סמיך בעל אגרעותא דידיה: אין להולכה וזו צידו הוא וכי מטי גיטא לידה מיהא תיגרש: הכי

ג א מ"י פ"י מהלכות שטרות הל' ד עיני כהנות ונכמר משנה סמך עשין עט טושי"ע ח"מ פ"י שו ספי"ג ופ"י שלג ספי"ג ה' כג"ה: ד ב מ"י שס פ"ע הל' ד ופ"ח מהל' מכירה הל' ג ד סמך שס ופ"י פ"ג טושי"ע ח"מ פ"י שלג ספי"ג ופ"י קל ספי"ג יד י"א: ה ג מ"י פ"ע מהלכות שטרות הל' ג סמך עשין פ"ט טושי"ע ח"מ פ"י שלג ספי"ג: ו ד מ"י שס הל' ט סמך שס טושי"ע ח"מ פ"י שלג ספי"ג: ז ה ר ז ח מ"י שס הל' ג סמך שס טושי"ע ח"מ פ"י שלג ספי"ג: ח ט מ"י שס טושי"ע שס ספי"ג: י מ"י שס טושי"ע שס ספי"ג: י ב מ"י שס וסמך שס טושי"ע שס ספי"ג ד ט"ח הל' אלא תלמא: י"א ל מ"י פ"י מהל' גיטין הל' י"א סמך עשין כ טושי"ע אה"ע פ"י קמ ספי"ג ח:

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא ע"ז.

עין משפט
גד מצוה

א) פ"י דפועלים בני חמה העיר יודעים מנהג הנהר. הכר המגיד, (ב) פ"י הרמזים חופרי אלמה, (ג) וז"ל מאגריו. ועי' (ד) ז"ק קטז: לעיל י. (ה) ע"י מ"ב דקדוקי ת. ד"ה תלפ (ש"ל). (ו) ונעיל יוד. וז"ק קטז: (ז) וספק. (ח) ו"ק ר"ה (ו' ויקרא ס"ב).

פסידא דפועלים. גשמים שירדו הפסד פועלים הוא דלג יידיז לוו מדי דלמר לוו מויליכו גרס: לא סיירא מאורסא פסידא דנעל כנייה. דלמרי ליה מי ימר דלדעתא דהוה ארעא אגרמן: לווילא. להסקות שדות: ואסא מטרא.

דלוולא: אסא נהרא. גלג הנהר ועלה ונכנס במרינן העשויין כשדה ומיהן היא שמה ואינה לריכה לדלוולא: פסידא דנעל הכי. דפועלים אינן יודעין כמנהג שדהו שיהא נהר עולה להסקות אך הוא היה יודע: ופסיק נהרא. שממנו משקין: אלנושי דמסווא. במחוזא שהוא עירו של רבא היו בני אדם הרגילים לשאת משאות תמיד וכשיושגין בטלים קשה להן: יד פועל על העליונה. ואפילו הוא חזר בו דיוכל לחזור בו כדכתיב (ויקרא ס"ה) כי עבדי הם ולא עבדים דומה לו כעת במרוס תמריא (א"ר א"ב) דקדושין (דף קכ"ב): פשיטא. דכי גמרי שני סלעים הוא דסקלי:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה חלמ' וכ"ו רמב"ם דסי"ח: (ב) ב"ב ו"א פ"ט גמיה שלא הולכים ע"ס:

גליון הש"ס

גמ' בין שבתות לקבלנות עין לעיל דף קמ"ט ח"ט ח"ה ו"א:

הגהות הגר"א

[א] גמ' וי"ל (לו) ח"ט: [ב] שם ולסוף. י"ב בשעת עשייתן תמיה:

מוסף רש"י

פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום. שא"כ עלו כעת מה לא עבדו לו עיניו ונחזור בו (ד' ע"ד).

דאמר אגורי דלוולא ואתא מטרא פסידא דפועלים. משמע הכא דהלכה כרבא דליכא מאן דפליג ותימה דלמר בניי אלתמו (גיטין דף ע"ד: ושם ד"ה רבא) הוהו דלמר ליה לאריסה כ"ע דלו תלמא ושקלי ריבעא ואת דלי ארבעה ושקול תלמא לסוף אתי מטרא אמר רב יוסף הא לא דלה רבא אמר הא לא אנטריך ומפרש טעמא דרבא משום דמשמיה רמימי עליה ומכא התם דהלכה כרבא וי"ל דדוקא בריס שירד לקרקע בריסות נותן לו השליש אפילו אתי מיטרא מספק דשמא לא אתי כמו שאר אריסי דשקלי ריבעא אפ"י אתי מיטרא לא ינטרך לגלות תלמא אכל הכא פועלים שאינם אריסי אלא נותן להם שכירות על המלאכה אפ"י התחילו במלאכה אין להם ליטול אלא לפי מה שעשו כיון דלא נתמי לארעא להיות בחזקת אריסין: ואתא מיטרא בכ"ה פסידא דפועלים. לנפריס דגרסי בלילא ז"ל דמימי כקירא לארעיה דבלא סייר לא היו פסידא דפועלים כדלמר רבא כההוא דלעיל ואנטריך אך דהכא כההוא דלעיל ודלמא נהרא פסידא דפועלים (ב) דלע"ג דסי"ח לארעא דלעיל כההיא דריפקא לא שייך לאשמעינן באתא נהרא דאין רגילות על ידי גידול נהר דמתמלי ארעא כן ומהוהו דלוולא דהכא אפילו היה מפליג בין סיירא ללא סיירא לא הוה שמעינן מינה היהו דריפקא דה"ל דגבי ריפקא אפילו סיירא לא היו פסידא דפועלים דלא היה להם לידע דמתמלי מיא כ"כ ע"י מיטרא שלא יוכלו לרפוק בה אבל הוא מכיר קרקעו שהמטר מונעה מריפקא ולא היה לו צורך להוליך שם ועי"ל דהכא גבי דלוולא אפ"י לא סיירא היו פסידא דפועלים ולהכי לא מפליג בה בין סיירא ללא סיירא כנאידך דהתם אי לא סיירא לא היו פסידא דפועלים לפי שהפועלים אין להם לידע שהמטר ימנע קרקעו מריפקא אבל בדולא רוב השדות מתמלאות בהם יאורים על ידי המטר ולא היה לו לירא יותר מפועלים ולא פשע בניה (ג) שהולכים ע"ס: ופסק נהרא בפ"א דיומא. הכא נקט פלגא דיומא משום דנפלגא דיומא עבדי דפסיק טפי על ידי שדולין ממנו להסקות השדות: עבדי דפסיק פסידא דבעה"ב. גבי ואתא נהרא דלעיל לא מפליג בין רגיל למימי ללא רגיל דקממא עבדי למימי שלך יש בו חריץ להוליך המים בכל השדה ולא מפליג בין בני ההוא מתא לבני מתא אחריתו דאפילו איתנהו כההוא מתא היו פסידא דבעה"ב דאין להם לידע עיני שדהו אס בא מן הנהר לתוכה אבל אס פסק הנהר יודעין כל בני העיר:

רבי א מ"י פ"ט מה"ל שירות הלכה ו סמג פקון פ"ט טו"ש ח"מ ט"י של ספק כ' וכ' אלפס כ"ב ב מ"י ש"ן דף ק"א: כ' ב מ"י ש"ן טו"ש ע"ס ספק א: כ' ג ד מ"י ש"ן טו"ש ע"ס טו"ש ח"מ ט"י של ספק א: כ' ג ד מ"י ש"ן טו"ש ע"ס טו"ש ח"מ ט"י של ספק א: כ' ה ט טו"ש ע"ס ספק ו': כ' י ב מ"י ש"ן טו"ש ע"ס טו"ש ח"מ ט"י של ספק א: כ' ל מ טו"ש ע"ס ספק ו': כ' ג מ"י ש"ן טו"ש ח"מ ט"י של ספק א: כ' ס מ"י ש"ן טו"ש ע"ס ספק א:

יד פועל ע"י העליונה. כלומר אינה על התחמונה כדקדקתה מה שצריך לשכור פועלין ציוקרי:

הגהות הב"ח

הגהות הגר"א

מוסף רש"י

פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום. שא"כ עלו כעת מה לא עבדו לו עיניו ונחזור בו (ד' ע"ד).

פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום. שא"כ עלו כעת מה לא עבדו לו עיניו ונחזור בו (ד' ע"ד).

פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום. שא"כ עלו כעת מה לא עבדו לו עיניו ונחזור בו (ד' ע"ד).

פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום. שא"כ עלו כעת מה לא עבדו לו עיניו ונחזור בו (ד' ע"ד).

פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום. שא"כ עלו כעת מה לא עבדו לו עיניו ונחזור בו (ד' ע"ד).

פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום. שא"כ עלו כעת מה לא עבדו לו עיניו ונחזור בו (ד' ע"ד).

פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום. שא"כ עלו כעת מה לא עבדו לו עיניו ונחזור בו (ד' ע"ד).

פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום. שא"כ עלו כעת מה לא עבדו לו עיניו ונחזור בו (ד' ע"ד).

פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום. שא"כ עלו כעת מה לא עבדו לו עיניו ונחזור בו (ד' ע"ד).

פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום. שא"כ עלו כעת מה לא עבדו לו עיניו ונחזור בו (ד' ע"ד).

רבי דוסא שפוחת להם סכר פעולה: השתא דקיס לך. אי אפשינו כפוחת מיכן שהרי כקלע תמרזת: שכיר יוס: שאני ליה בין שכירות לקבלנות. דגבי שכירות איתא להאי טעמא דעבדי הם (ו) ולא עבדים לעבדים אבל בקבלנות אין זה עבד אלא לעמנו ורבי דוסא בקבלנות מיירי כדקמני קיבולו קמה לקזור ודכר בשכיר יוס: נותן